

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2017

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (v nadaljevanju KFBK) deluje za območje občin Kamnik in Komenda. Skupno število prebivalcev na tem območju na dan 01.01.2016 je bilo 35.363 prebivalcev. Knjižnica ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še krajevne enote v Komendi, Šmarci in Motniku ter potujočo knjižnico, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva tudi tistim uporabnikom, ki so iz bolj oddaljenih krajev in sicer sploh ne bi mogli do knjižnice ali pa veliko težje (otroci in starejši ljudje, ki nimajo prevoza, bolni, invalidi, ipd.). S potujočo knjižnico gradivo razvažamo po dolini Črne, Kamniške Bistrice in Tuhinjski dolini ter v Tunjice in Palovče. Od leta 2015 ima potujoča knjižnica postajališče tudi ob oskrbovanih stanovanjih.

Temelj za letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v KFBK je dokument Nabavna politika Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik. (http://www.kam.sik.si/Portals/KnjiznicaKamnik/Dokumenti/O_Knjiznici/InformacijeJavnegaZnacaja/Nabavna%20politika%20MKK.pdf), kjer so opredeljena izhodišča, kriteriji in cilji nabavne politike. Z letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva bo KFBK dopolnjevala in oblikovala knjižnično zbirko z nakupi in darovi.

POSLANSTVO

Smo središče bralne in informacijske kulture, znanja, sprostitve in druženja na kamniško – komendskem območju.

Imamo odprt in lahko dostopen prostor za intelektualno in osebno razvijanje, kjer uporabniki najdejo zelene informacije, gradivo, vire in skupne trenutke s podobno in različno mislečimi ljudmi. Z našimi storitvami pomagamo pri premostitvi socialne izključenosti in ovir.

Dvigujemo kulturni nivo in ljudem bogatimo njihov vsakdan s široko ponudbo gradiva, prireditvev in storitev. Smo varuhi tradicije in knjižnične kulturne dediščine.

Do uporabnikov smo empatični, prijazni in jim vedno prisluhnemo. Nudimo celodnevni in brezplačni dostop do gradiva in virov. Spodbujamo branje in skrbimo za informacijsko opismenjevanje. Usmerjeni smo k različnim ciljnim skupinam vseh generacij in poznamo bralne interese posameznikov.

Z različnimi dejavnostmi in dogodki promoviramo našo ponudbo in kulturne užitke in s tem privabljamo potencialne uporabnike. Z drugimi kulturnimi ustanovami sodelujemo pri skupnih projektih, se medsebojno obveščamo in si svetujemo. Z lokalno skupnostjo in ustanovitelji dobro sodelujemo.

Smo dodana vrednost okolju in vsak vloženi evro štirikratno povrnemo. Smo kolektiv, ki v prihodnost gleda z optimizmom. Različnost posameznikov tvori uspešen team, ki nudi tisto, kar ljudje potrebujejo in pričakujejo od sodobne knjižnice. Smo odgovorni, zanesljivi in učinkoviti bibliotekarji, informatorji, svetovalci in organizatorji. Združujemo izkušnje

starejših in ideje mladih. Imamo dobre odnose in se spoštujemo. Sodelavci se vseskozi izobražujemo in smo usmerjeni v razvoj.

VIZIJA

Smo inovativna knjižnica, ki se odziva na spremembe v lokalnem okolju. Predvidevamo tudi prihodnje potrebe uporabnikov in za te potrebe razvijamo svojo ponudbo. Vsem generacijam nudimo sodobne storitve.

CILJI

Knjižnična zbirka KFBK podpira:

- vseživljenjsko učenje,
- formalno in neformalno izobraževanje ter učenje,
- informiranost uporabnikov
- prostočasno branje za razvedrilo in sprostitev,
- bralno pismenost,
- informacijsko pismenost
- smotrno izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva ter knjižničnih servisov,
- identiteto lokalne skupnosti z domoznanskim gradivom,
- generira socialni kapital, ker posameznikom omogoča vključevanje v družbo in spreminja življenja,
- pomaga pri odločanju posameznika in skupnosti,
- pomaga pri razvoju posameznikove osebnosti, individualnosti, vrednot itd.,
- slovensko kulturno snovanje in literarno ustvarjalnost tudi tako, da redno kupujemo slovensko leposlovje in ga med bralci promoviramo,
- z informiranjem je knjižnica dejavnik sprememb.

Cilji izgradnje knjižnične zbirke so:

- upoštevanje izobraževalnih, kulturnih, informacijskih, raziskovalnih in sprostitev potreb okolja,
- zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov,
- nabava skladno s finančnimi možnostmi,
- dopolnjevanje knjižnične zbirke,
- letno načrtovanje na osnovi tega dokumenta,
- proaktivno izpolnjevanje naše vizije in poslanstva,
- kriteriji za izločanje gradiva.

Zato dopolnjujemo knjižnično zbirko glede na posamezne ciljne skupine (za predšolske, starejše, nezaposlene) ter ustrezne oblike gradiva. S tem omogočamo izpolnjevanje istih pravic vseh skupin prebivalcev. Knjižnična zbirka mora vsebinsko in glede na obliko odsevati različnost lokalne skupnosti, za katero knjižnica deluje.

Upoštevamo razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti tako, da upoštevamo potrebe posameznih ciljnih skupin, skrbimo za dostopnost naslovov, izvodov, elektronskega gradiva in ustrezno odprtost knjižničnih enot ter širitev mreže. Za spodbujanje branja in bralne kulture organiziramo različne dejavnosti za različne generacije:

- predšolski otroci: pravljíčne urice, pravljíčni kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad
- osnovnošolci: organiziran obisk razredov, projekt Rastem s knjigo, knjižne uganke, kvize
- srednješolci: projekt Rastem s knjigo
- družine: Poletno družinsko branje
- odrasli: bralna značka za odrasle - Srečanja, razstave, potopisna predavanja, literarni večeri, srečanja z avtorji, predstavitve lokalnih avtorjev
- uporabniki s posebnimi potrebami: bralne ure za odrasle s posebnimi potrebami (mentalno ovirani).

Za informacijsko opismenjevanje v knjižnici organiziramo 10-urne začetne in nadaljevalne računalniške tečaje za uporabnike. Z vzajemnim katalogom COBIB in uporabo svetovnega spleta seznanjamo tudi osnovnošolce na organiziranih obiskih knjižnice.

KRITERIJI ZA IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Cilji tega dokumenta so prvo vodilo pri oblikovanju knjižnične zbirke z nabavo in darovi. Za doseganje teh ciljev upoštevamo splošne in posebne kriterije. Za nas sta pomembna uporabnik in lokalna skupnost, zato je knjižnična zbirka oblikovana tako, da upošteva potrebe skupnosti, njeno različnost glede vsebine, jezikov, formatov, kvalitete, da upošteva nove zahteve in inovacije ter spoštuje tradicijo.

Načrtovanje nabave knjižničnega gradiva in izgradnje knjižnične zbirke je skladno z zakonskimi podlagami in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, 87/01 in 96/02 in 92/15)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (Uradni list RS, 34/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, 73/03 in 70/08)
- Standardi za splošne knjižnice (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005)
- Manifest o splošnih knjižnicah, 1994
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020. (2012). Dostopno: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>.
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (Uradni list RS, 99/13)

Splošni kriteriji

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na vsebino:

- Vsebina gradiva je pomembna za zadovoljevanje sedanjih in prihodnjih potreb lokalne skupnosti.
- Izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti strokovne vsebine. Poseben poudarek namenjamo temeljni strokovni literaturi z najrazličnejših področij, ki jo potrebujejo dijaki in študentje različnih fakultet. S strokovnim gradivom podpiramo tudi vseživljenjsko učenje, formalno in neformalno izobraževanje ter učenje, informacijsko

pismenost in izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Dopolnjevali bomo vsa strokovna področja z novimi aktualnimi vsebinami. Zagotoviti želimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.

- Pri leposlovnem gradivu upoštevamo kakovost vsebine (priznan avtor, založnik, ilustrator, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah). Z nakupom leposlovnega gradiva podpiramo slovensko literarno ustvarjalnost. Nabavljamo nagrajeno leposlovno gradivo v tujih jezikih.
- Posebno pozornost namenjamo gradivu, ki je izšlo s finančno podporo Javne agencije za knjigo RS. Nabavimo večino naslovov publikacij v javnem interesu, v vsako enoto knjižnice bomo vključili vsaj 15 odstotkov naslovov publikacij, ki so izšli s finančno podporo Javne agencije za knjigo RS.
- Upoštevamo čim širši krog založnikov, saj nam to daje možnost nabave raznolikega gradiva, zato bomo v letu 2016 z nakupom zagotovili prisotnost gradiv vsaj 50-ih slovenskih založb.

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na različne zvrsti, vrste in oblike gradiva:

- Priporočilo Standardov je nabava 60% naslovov strokovnega gradiva in 40 % naslovov leposlovnega gradiva. Razmerje naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom knjižnične zbirke KFBK je 55% naslovov strokovnega gradiva in 45% naslovov leposlovnega gradiva. V zadnjih letih smo izvedli obsežnejši odpis zastarelega strokovnega gradiva, v letu 2017 pa načrtujemo večji odpis leposlovnega gradiva, zato načrtujemo nabavo:
  - 60 % naslovov strokovnega gradiva,
  - 40 % naslovov leposlovja.

Knjižnična zbirka mora vsebovati 25-30% naslovov gradiva za otroke in mladino in 70-75% naslovov za odrasle. Knjižnična zbirka KFBK dosega spodnjo mejo določil Standarda glede deleža naslovov gradiva za otroke in mladino, zato načrtujemo prirast:

- 30 % naslovov gradiva za mladino,
- 70 % naslovov gradiva za odrasle.

V osrednji knjižnici načrtujemo 180 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska, v enotah pa povprečno 30 tekočih naslovov.

Zagotavljamo raznovrstno gradivo v različnih oblikah in na različnih medijih. Zbirka neknjižnega gradiva ne dosega standardov, zato načrtujemo večji prirast neknjižnega gradiva (25,8 enot na 1000 preb.). Želimo se približati standardom, saj zbirka neknjižnega gradiva dosega 0,3 enot na prebivalca, kar kaže na precejšnje zaostajanje za priporočili Standarda (0,4 enote na prebivalca). Pri tem upoštevamo kvaliteto gradiva in potrebe lokalnega okolja. Za odrasle bomo nabavljali glasbene zgoščenke z glasbo lokalnih ustvarjalcev, za otroke pa z otroško glasbo in pravljičami. Pri filmskem gradivu bomo pozorni na kvaliteto in aktualnost.

Nabavljali bomo multimedijsko gradivo za učenje tujih jezikov, planinsko kartografsko gradivo, večji poudarek pa bomo namenili tudi nakupu e-knjige. Načrtujemo nabavo 912 enot neknjižnega gradiva, kar predstavlja 14% načrtovanega nakupa.

Glede na potrebe uporabnikov in v želji, da dopolnimo zbirko z novimi mediji, bomo večjo pozornost namenili nabavi e-knjig. Skupno imajo naši uporabniki trenutno na voljo 651 naslovov e-knjig, povečuje pa se tudi izposoja. Dopolnjevanje knjižnične zbirke z e-knjigami je pomembno tudi zato, da si naši člani lahko izposodijo knjigo, ki je v tiskani izdaji izposojena. Načrtujemo nabavo licenc za 250 naslovov e-knjig.

Posebni kriteriji

Z nabavo želimo izgraditi knjižnično zbirko, ki lahko zadovoljuje potrebe različnih ciljnih skupin uporabnikov in potrebe okolja v največji meri. Zato upoštevamo demografski in družbenoekonomski okvir za območje, ki ga KFBK pokriva.

Demografski podatki kažejo na veliko število najmlajših, kar je najbolj izstopajoč podatek v demografski podobi kamniške in komendske občine. Ta podatek upoštevamo pri nabavi in oblikovanju zbirke za predšolske, šolske otroke in mlade družine.

Glede na posebne potrebe kupujemo naslednje gradivo:

- domoznansko gradivo
- dopolnjevanje planinske zbirke
- upoštevanje vsebin bibliopedagoških dejavnosti in projektov ter dejavnosti za spodbujanje bralne kulture (pravljичne urice, Pravljični kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad, Poletno družinsko branje, organiziran obisk osnovnošolcev, Projekt Rastem s knjigo, Srečanja). Za potrebe pravljичnih ur in Pravljičnega kovčka kupujemo po en izvod igralnih knjig. Nabavljamo večje število izvodov gradiva za sodelovanje pri različnih bralnih značkah (Veronikin zaklad, Poletno družinsko branje, Srečanja)
- glede na bližino osnovnih šol število izvodov gradiva za osnovnošolce prilagajamo potrebam za domače branje, šolska tekmovanja, maturo in druge obveznosti
- sodelujemo z materinsko šolo v Kamniku, zato v večjem številu nabavljamo gradivo s področja porodništva in razvoja ter vzgoje otrok
- upoštevamo različne interesne skupine v lokalnem okolju in glede na njihove potrebe nabavljamo gradivo: risanje in slikanje, uporabna umetnost, čebelarstvo, psihologija, rekreacija,
- upoštevamo različne narodnostne skupine in gradimo medkulturno zbirko.

Pri določanju števila izvodov posameznega naslova bomo upoštevali ciljne skupine uporabnikov in demografsko podobo območja, ki ga knjižnica pokriva. Upoštevamo vsebinsko kakovost gradiva (ugled avtorja, izdajatelja, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah), kakovost vezave, ceno in želje uporabnikov.

Pri nabavi bomo upoštevali kot doslej ustrezen odstotek nabave gradiva v javnem interesu, zastopanosti števila slovenskih založb in število kakovostnega gradiva, kar nam narekujejo že zgoraj zastavljeni cilji.

- V organizacijske enote razporejamo splošno strokovno gradivo, upoštevamo zastopanost vseh področij, demografsko podobo območja in specifične potrebe okolja:
- Komenda: študijsko gradivo, čebelarstvo, konjereja, zaradi bližine vrtca dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, izbor sodobnega leposlovja, za mladino vse naslove M in P stopnja, vse naslove domačega branja, dopolnjevanje zbirke igralnih knjig in igrač. Načrtujemo nabavo 1.200 enot gradiva.
- Šmarca: zaradi bližine vrtca dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, izbor sodobnega leposlovja, za mladino vse naslove M in P stopnja, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 600 enot gradiva.
- Motnik: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 400 enot gradiva.
- potujoča knjižnica: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 400 enot gradiva.

OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN RAZPOREDITEV GRADIVA V MREŽI

V letu 2016 načrtujemo nabavo 6.531 enot knjižničnega gradiva. Glede na planirana sredstva pri načrtovanju odstopamo od strokovnih priporočil pri nabavi knjižnega gradiva. Načrtujemo nabavo 184 enot na 1000 prebivalcev, Standardi priporočajo 250 enot.

V občini Kamnik deluje osrednja knjižnica v Kamniku in krajevni knjižnici Šmarca in Motnik ter potujoča knjižnica, v občini Komenda pa krajevna knjižnica Komenda. Knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah odstopajo od priporočil Standarda (4 enote na prebivalca), prav tako načrtovan nakup (250 enot na 1000 prebivalcev). Z nakupom se želimo približati Standardom v osrednji knjižnici v Kamniku in Knjižnici Komenda. V posameznih organizacijskih enotah smo predvsem omejeni s prostorom, zlasti v enoti Šmarca in potujoči knjižnici, zato načrtovan nakup ne dosega priporočil Standarda. Enota v Motniku omogoča večjo dostopnost do gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik, ki pa so redko naseljeni. Enota deluje od leta 2013, zato v tej enoti priporočila Standardov presegamo. Treba je tudi upoštevati, da je iz področij, kjer so enote, velika dnevna migracija v Kamnik, zato si uporabniki gradivo priskrbijo iz osrednje knjižnice.

AKTUALNOST IN PROMOCIJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna. Trudimo se, da je gradivo v knjižnici dostopno čim prej po izidu. V antikvariatih in lokalnem okolju povprašujemo po starejšem gradivu z domoznansko vsebino in s tem dopolnjujemo domoznansko zbirko.

Aktualnost gradiva dosegamo tudi z rednim izločanjem in odpisovanjem zastarelega gradiva ter dopolnjevanje z novejšim aktualnim gradivom.

Z različnimi promocijskimi načini bomo promovirali knjižnično zbirko: objave seznamov novosti na domači strani in na spletnem socialnem omrežju facebook, izdelava priporočilnih seznamov gradiva, tematske razstave gradiva na oddelkih knjižnice, razstave domoznanskega gradiva, predstavitve lokalnih avtorjev, sodelovanje z gradivom na Kamfestu. Posebno pozornost bomo namenili promociji e-knjig in s tem bralce seznanjali tudi z uporabo tovrstnega gradiva. S sodelovanjem na socialnem omrežju vzpostavljamo dvosmerno komunikacijo z našimi uporabniki, kar nam omogoča kvalitetno in premišljeno upravljanje odnosov z uporabniki.

DOSTOPNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

KFBK aktivno sodeluje v vzajemnem katalogu in v vseh enotah omogoča dostop do vzajemnega kataloga. S tem je omogočena tudi dostopnost do informacij o kupljenem gradivu. V vseh enotah je prost pristop do gradiva, ki si ga člani v veliki večini lahko izposodijo na dom. Članom dostop do gradiva omogočamo tudi preko meddodelčne izposoje.. Za prezenčno izposajo je namenjeno le domoznansko gradivo. Gradivo, ki ga v naši knjižnici nimamo, članom priskrbimo z medknjižnično izposajo iz drugih knjižnic. V vseh enotah uporabnikom omogočamo brezplačen dostop do svetovnega spleta in elektronskih podatkovnih zbirk ter izposajo e-knjig.

Prizadevamo si, da bo knjižnično gradivo enako dostopno vsem prebivalcem na območju KFBK. Osrednja knjižnica bo odprta 55 ur na teden, krajevne knjižnice pa bodo odprte 100% v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnice. Obratovalni čas krajevnih knjižnic smo prilagodili potrebam večine prebivalcev v posameznem kraju.

SODELOVANJE V KNJIŽNIČNEM SISTEMU

S knjižnicami v Sloveniji sodelujemo predvsem z medknjižnično izposajo. Z osrednjo območno knjižnico sodelujemo pri digitalizaciji domoznanskih vsebin, izobraževanjih, posvetovanjih, itd. Sodelujemo s šolskimi knjižnicami iz svojega območja, predvsem pri promociji knjižničnega gradiva, usklajevanju dostopnosti naslovov, ki so povezani z učnimi načrti.

mag. Breda Podbrežnik Vukmir

direktorica MKK

Kamnik, 07.11.2016